

Una frase xocant de David Hume : « No és contrari a la raó preferir l'esfondrament del món sencer a l'esgarrapada del meu dit »

Segons Hume, la raó no té cap poder sobre la passió -i sobretot no té cap poder sobre l'egoisme. Fins i tot si això ens mena al caos. Quan Hume tenia 26 anys va escriure al seu TRACTAT SOBRE LA NATURALESA HUMANA la frase: «No és contrari a la raó preferir l'esfondrament del món sencer que l'esgarrapada del meu dit.»

Després de segles de filòsofs moralistes i partidaris de subordinar les passions individuals a les necessitats col·lectives, vet aquí que un empirista i un home de les Llums gosa trencar un tabú: vici i virtut són igualment passions humanes, no pas deduccions lògiques. Al mateix llibre, Hume fonamenta l'emotivisme en afirmar que: : « la raó només és i només pot ser l'esclava de les passions. »

Des de Sòcrates i Plató (o des dels estoics i els cristians), la filosofia havia vingut afirmant que la raó és millor que la passió, que la raó ha de regir sobre els sentiments i que constitueix l'única guia universal mentre que el regne de les passions seria autocontradictori. Això és, senzillament, el que Hume vol posar en crisi. No hi ha passions 'autèntiques' o passions 'falses', no hi ha passions 'correcte' o 'incorrectes'. Senzillament, la raó no és autònoma respecte al món i, per tant, com que la raó deriva d'una experiència que sempre és personal i subjectiva, sempre la raó estarà tocada de subjectivitat.

La raó aplicada a la física i a les matemàtiques, les «matter of facts», ens pot dir si una operació és veritable o falsa i aplicada a les «relations of ideas», ens pot dir si la nostra idea deriva d'una impressió. Però l'ètica no fa referència a les matemàtiques, ni a l'experiència sensible. El seu àmbit són les passions.

Hume no creu que la raó ens porti a ser egoistes, ni que ens faci generosos. Tant pot ser una cosa com l'altra. Tant l'egoisme com la generositat són passionals i de la mateixa manera que l'experiència ens diu que hi ha gent solidària, també ens diu que n'hi ha d'egoista. Senzillament, la raó no té cap poder sobre la nostra conducta i sobre les nostres passions. Si la raó no pot oposar-se a la passió, en canvi si que resulta possible que una passió s'enfronti i venci a una altra passió. De passions n'hi ha de moltes menes i sempre o gairebé sempre una passió pot oposar-se a una altra.

Podríem preguntar-nos, però, si el fet que els humans siguin passionals no faria impossible la convivència. La resposta de Hume és que la convivència entre individus passionals no només resulta possible sinó que, fins i tot, resulta enriquidora. Els humans es caracteritzen per una passió bàsica que és l'«amor propi» (o 'amor de sí') i lliurats a ells mateixos i a llur propi interès viuran harmoniosament els uns amb els altres aprenent a moderar les passions com a conseqüència de l'experiència pròpia. Precisament, la funció de l'art de la política és fer útils les nostres passions a la comunitat. Podem aconseguir una vida força harmoniosa amb els nostres semblants sense que la raó vulgui establir una tirania sobre les passions.

Actualment la sociobiologia sembla avançar el l'estela de Hume. En la seva famosa obra EL GEN EGOISTA, Richard Dawkins defensa que els gens utilitzen els individus per a la seva supervivència. Els comportaments egoistes que el filòsof Hume considerava irreductibles en la naturalesa humana, vindrien dictats pels gens. No seria contrari a la racionalitat preferir la destrucció del genoma humà a una

esgarrinxada dels meus aminoàcids. Hume afirmant que les 'meves' emocions són irreductibles, encara dóna per pensar.